

Crna Gora
Ministarstvo finansija i socijalnog staranja

Adresa: ul. Stanka Dragojevića 2,
81000 Podgorica, Crna Gora
tel: +382 20 242 835
fax: +382 20 224 450
www.mif.gov.me

Br: 02-03-17714/1

Podgorica, 14.12.2021. godine

MINISTARSTVO JAVNE UPRAVE, DIGITALNOG DRUŠTVA I MEDIJA
-n/r ministarke, gospođe mr Tamare Srzentić-

Poštovana gospođo Srzentić,

Na osnovu Vašeg akta broj: 01-039/21-5030 od 07.12.2021. godine, kojim se traži mišljenje na *Predlog strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 i prateći Akcioni plan za 2022-2023. godinu*, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja daje sljedeće

MIŠLJENJE

Na tekst Predloga strategije i pripremljeni Izvještaj o analizi uticaja propisa sa aspekta uticaja na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Uvidom u Izvještaj o analizi uticaja propisa navedeno je da je za implementaciju aktivnosti koje proizilaze iz Predloga akcionog plana za 2022-2023. godinu, za sprovođenje Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026, potrebno obezbijediti finansijska sredstva, procijenjena u iznosu od 3,20 mil.€, iz budžeta Crne Gore. Osim sredstava koja bi se obezbijedila iz budžeta, pojedine aktivnosti bi bile finansirane kroz donacije dobijene od strane međunarodnih organizacija, kompanija u privrednih udruženja u iznosu od 1,10 mil.€.

Kako je navedeno u dopisu, sva planirana finansijska sredstva prate aktivnosti koje su definisane godišnim Akcionim planom i usklađena su sa budžetskim sredstvima. S obzirom da su kao nosioci aktivnosti prepoznati budžetski korisnici i da se obezbjeđivanje sredstava iz budžeta odnosi na narednu fiskalnu godinu, kako bi se obezbijedila nesmetana implementacija Strategije bilo bi potrebno da se nosioci aktivnosti formalno izjasne o obezbijeđenim sredstvima za sprovođenje istih, iz svoje nadležnosti, u okviru planiranih sredstava Predlogom Zakona o budžetu Crne Gore za 2022. godinu.

S tim u vezi, ukazujemo takođe na član 40 Zakona o budžetu i fiskalnoj odgovornosti kojim se uređuje da ugovorene obaveze moraju biti usklađene sa planiranim i odobrenim sredstvima, kao i da je budžetski izvršilac odgovoran za zakonito korišćenje sredstava odobrenih potrošačkoj jedinici.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, u načelu, nema primjedbi na Predlog Strategije, s tim da se sredstva neophodna za implementaciju navedene Strategije usklade sa sredstvima planiranim nosiocima aktivnosti godišnjim Zakonom o budžetu za 2022. godinu. Ističemo, da će iznos sredstava potreban za realizaciju predmetne Strategije u narednim godinama biti predmet razmatranja prilikom procesa izrade godišnjeg Zakona o budžetu.

S poštovanjem,

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA

PREDLAGAČ PROPISA

Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija

NAZIV PROPISA

Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. sa Akcionim planom za 2022. i 2023. godinu

1. Definisane probleme

- Koje probleme treba da riješi predloženi akt?
- Koji su uzroci problema?
- Koje su posljedice problema?
- Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri?
- Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)?

- Nova Strategija digitalne transformacije ima za cilj prepoznavanje principa na kojima treba graditi dalju transformaciju društva kroz približavanje i usvajanje načela kojima se rukovodi, ne samo Evropska unija, već i druge razvijene zemlje svijeta.
- Strategija definiše aktivnosti koje će omogućiti bržu i efikasniju transformaciju privrede, javnog sektora i cjelokupnog društva, kao i promjene u organizaciji i načinu tradicionalnog poslovanja korištenjem digitalnih tehnologija i primjenom novih poslovnih modela. Strategijom će se omogućiti podsticaj razvoja inovativnih rješenja, proizvoda i pristupa; uz poboljšanje performansi organizacije i bržeg prilagođavanja u okruženju.
- Digitalna transformacija kao kontinuirani proces treba da podstakne i podrži stvaranje digitalnog ekosistema u Crnoj Gori u kojem će svi imati jednake mogućnosti kada je riječ o upotrebi IKT-a ali i ostvarenju benefita koje ta upotreba pruža. Značaj digitalne transformacije je višestruk - sa jedne strane kreiraće moderno društvo zasnovano na znanju ali i podstaci razvoj ekonomije. Strategija digitalnog razvoja Crne Gore 2021-2026 kao važan dokument u oblasti strateškog planiranja i usmjeravanja promjena, obuhvata nekoliko ciljeva i smjernica daljeg razvoja a koji će dalje biti razrađeni kroz Akcione planove.
- Kao sastavni dio svakog strateškog planiranja, pa i ovog strateškog dokumenta, urađena je Analiza stanja za pripremu strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 koja daje uvidu u poziciju i stepen razvoja društva u oblasti digitalnih tehnologija (razvoja, implementacije, upotrebe i sl.). Uzroci problema koji su prepoznati analizom odnose se na nedostatak IKT vještina i potrebu uvođenja informatičkog obrazovanja u okviru formalnog obrazovanja, nedovoljan stepen upotrebe elektornskih usluga, nedostatak podsticaja za IKT kompanije i sl. Strateškim planiranjem i jasnom vizijom koji sadrži predloženi dokument, teži se digitalnoj transformaciji sistema koji treba da bude razvijen, moderan i konkurentan.
- Navedeni uzroci problema posljedično dovode do nižeg stepena upotrebe tehnologije, nedostatak povjerenja u upotrebu tehnologije, postojanje veće nejednakosti u stepenu korišćenja tehnologije (kako sa aspekta obrazovanja i vještina tako i sa aspekta dostupnosti odnosno nedostupnosti tehnologije), nemogućnosti da se tehnologija koristi (kako zbog materijalnih tako i zbog nedostatka povjerenja, otpora prema promjenama i sl.), nedostatka kapaciteta da se prate ali i sprovedu promjene i sl.

- U cilju identifikovanja snaga, mogućnosti, slabosti i prijetnji u procesu planiranja i sprovođenja digitalne transformacije i kreiranja digitalnog ekosistema urađena je i SWOT analiza.

<p style="text-align: center;">SNAGE</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Uspostavljen temelj za dalji razvoj i digitalnu transformaciju. - Pripremljeni ili usvojeni osnovni zakoni. - Veliki broj javnih e-usluga je dostupno na centralnom portalu e-uprave. - Pokrenute aktivnosti otvorenih podataka. - Visoko prepoznavanje razvojnog potencijala digitalizacije. - Aktivnosti eID-a i usluga povjerenja u primjeni. - Uspostavljen jedinstveni sistem za razmjenu podataka (JSERP) između registara u domenu državne uprave. - Visoka motivacija različitih zainteresovanih strana. - Geografska blizina, kulturna bliskost, dobro znanje engleskog jezika, kao i niži troškovi radne snage i lakoća zajedničkog rada. - Kadar sa solidnim opštim obrazovanjem koje se može prilagoditi specifičnim potrebama tržišta. - Razvijena i kvalitetna infrastruktura. 	<p style="text-align: center;">MOGUĆNOSTI</p> <ul style="list-style-type: none"> - Primjena novih modela komunikacije države sa građanima putem društvenih mreža. - Aktivna saradnja sa međunarodnim organizacijama. - Korišćenje potencijala zajedničkog regionalnog tržišta zapadnog Balkana. - Podaci javne uprave dostupni za ponovnu upotrebu i sigurnu razmjenu. - Razvijanje setova otvorenih podataka od velikog značaja u skladu sa EU Direktivom. - Brži razvoj IKT sektora i njegov efekat preliivanja u druga područja. - Jačanje tržišne pozicije IKT u regionu. - Promocija najboljih ideja, inovacija, projekata i partnerstava. - Konkurentnost zemalja regiona. - Korišćenje ljudskog potencijala za istraživanje i inovacije u dijaspori. - Razvoj rodno odgovornih digitalnih servisa i usluga - Umrežavanje profesionalaca u Crnoj Gori i u regionu. - Uspješni startapovi kao podsticaj za razvoj ove vrste poslovanja. - Sredstva Evropske unije kao izvor finansiranja i proces pristupanja EU.
<p style="text-align: center;">SLABOSTI</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak koordinacije na centralnom i visokom nivou. - Velika fragmentacija radnih tijela. - Pristup odozgo prema gore jači od upravljanja odozgo prema dolje. - Nedovoljne digitalne vještine i IT vještine u javnoj upravi i društvu u cjelini - Manjak IKT ljudskih resursa - Niske javne investicije u IT razvoj. - Veličina i struktura tržišta. - Neprilagođeni obrazovni sistem. - Ulaganje u IKT kao dodatni trošak. - Nizak nivo digitalizacije e-usluga i nedostatak kvalitetnog dizajna usluga usmjerenog na korisnika. - Nedostatak pokazatelja za praćenje nivoa digitalne transformacije na nacionalnom nivou. - Skupe internetske infrastrukture preduzeća. - Manja dostupnost različitih resursa (čvorišta, prostora za zajednički rad, akceleratora, inovacionih centara i sl.). - Jednostavnost zapošljavanja pojedinaca iz Crne Gore. - Nedostatak formalne podrške od strane države za IT sektor. - Nedovoljno razvijena digitalna svijest crnogorskog društva. 	<p style="text-align: center;">PRIJETNJE</p> <ul style="list-style-type: none"> - Izazovi u premošćavanju jaza između strategije i stvarne primjene. - Nepovjerenje građana u e-usluge - Nastavak odliva mozgova. - Dalje jačanje pozicije međunarodnih kompanija. - Brži digitalni razvoj u drugim zemljama. - Jačanje crnogorske zavisnosti od eksternog znanja. - Promjene u političkoj areni. - Trendovi u globalnim promjenama i lokalne praktične primjene postojećih tehnologija. - Malo tržište ometa razvoj velikih specijalističkih kompanija. - Neizvorno orijentisana perspektiva razvoja IT-a. - Prisustvo angažovanja spoljnih i slobodnih saradnika. - Veće lokalne kompanije uglavnom ostaju ravnodušne prema inovacijama.

- Kreiranjem društva jednakosti pružiće se šansa svima da koriste prednosti IKT-a. Sadašnje društvo se ne može okarakterisati kao društvo koje u velikoj mjeri koristi tehnologiju. Veliki je udio onih koji nemaju mogućnost ili ne žele da koriste tehnologiju. Svi oni koji nemaju pristup tehnologiji i tehnološkim rješenjima a koje će procesi digitalna transformacija podstaći su sada oštećeni i ne mogu osjetiti benefite te primjene.
- Ukoliko ne postoji vizija i jasni ciljevi koji se žele postići, kao i sinergija svih učesnika jednog sistema, razvoj bilo kakvih rješenja bi bio haotičan. Ovdje bi bile pogođene, između ostalih, najranjivije grupe stanovnika, koji bi trebali da osjete najveće benefite digitalne transformacije

(kroz smanjenje troškova, veću dostupnost informacija, viši stepen obrazovanja i sl.). Osim toga, bez primjene tj. implementacije strategije, u oblasti razvoja IKT-a i primjene tehnologije, stvorio bi se još veći jaz između tehnološki naprednih i onih koji zaostaju (daleko) iza. Dostizanje određenog stepena digitalnog razvoja bi nakon toga bilo mnogo teže i sporije.

- Analizirajući aktuelno stanje i stepen digitalne zrelosti Crne Gore prepoznati su ključni pravci koje je neophodno slijediti kako bi se obezbijedili uslovi za digitalnu transformaciju društva. Strategijom je definisano sedam glavnih stubova na kojima će počivati buduća digitalna transformacija društva: Podizanje svijesti o važnosti digitalnog razvoja; Povećanje kvaliteta i upotrebe elektronskih usluga, Visok nivo pristupačnosti i interoperabilnost podataka; Visoku pouzdanost i sigurnost informaciono-komunikacione infrastrukture; Rast IKT ekonomije Povećanje digitalnih znanja i vještina; uz naravno Efikasnu i efektivnu koordinaciju cijelog procesa digitalne transformacije.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

- Strateški ciljevi Crne Gore definisani u predloženoj Strategiji digitalne transformacije 2022-2026 istovjetni su ciljevima koji su utvrđeni krovnim evropskim dokumentima u oblasti digitalnog razvoja, Digitalnom agendom za Evropu 2020 i vizijom Gigabitnog društva do 2025. godine.
- Predloženom Strategijom digitalne transformacije 2021-2026, definisana su dva strateška cilja i to: prvi koji je usmjeren na poboljšanje unutrašnjih kapaciteta i sposobnosti za povećanje digitalne transformacije, i drugi koji je orijentisan prema spoljnom digitalnom ekosistemu i uticajima digitalizacije na život, rad, poslovnoj zajednici i društvu u cjelini. Navedeni ciljevi će se realizovati kroz sedam operativnih ciljeva sa mjerama odnosno aktivnostima kako bi se postiglo poboljšano ciljno stanje i to:
  - o Efikasna i efektivna koordinacija i praćenje digitalne transformacije
  - o Poboljšanje dostupnosti i interoperabilnosti podataka
  - o Povećana pokrivenost i modernizacija informaciono-telekomunikacione infrastrukture
  - o Razvoj i unapređenje digitalnih znanja i vještina crnogorskog društva
  - o Podizanje svijesti građana i privrede o važnosti digitalnog razvoja
  - o Unapređenje kvaliteta, količine i upotrebe e-usluga
  - o Unapređenje i razvoj IKT ekonomije
- Programom rada Vlade Crne za 2021. godinu digitalna transformacija prepoznata je kao jedan od strateških prioriteta koji predstavlja pokretač inovacija, modernizacije, konkurentnosti i sveobuhvatnog društveno-ekonomskog razvoja. Građani i privreda trebaju biti u centru aktivnosti Vlade, a usluge koje im pružamo optimizovane na način da odgovaraju njihovim potrebama na brz, efikasan i jednostavan način, kroz nove tehnologije i alate. Osim toga, značaj sprovođenja digitalne transformacije prepoznat je i u drugim strateškim dokumentima kao što su:
  - o Pravci razvoja Crne Gore 2018-2021. godine
  - o Novim Programom ekonomskih reformi za Crnu Goru 2022-2024. godine
  - o Industrijska politika Crne Gore do 2019-2023. godine
  - o Strategija pametne specijalizacije 2019 - 2024. godine
  - o Strategija razvoja mikro, malih i srednjih preduzeća u Crnoj Gori 2018-2022. godine
  - o Strategija za digitalizaciju obrazovnog sistema 2022 - 2027. godine
  - o Strategija reforme javne uprave 2022 - 2026. godine
  - o Strategija sajber bezbjednosti Crne Gore 2022-2026. godine
- Tokom izrade predloga Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. razmotren je i širi strateški okvir Evropske unije koji je uzet u obzir prilikom definisanja ciljeva i akcija.

Najopsežniji i najrelevantniji strateški dokument koji je analiziran je dokument Digitalna decenija Evrope: digitalni ciljevi za 2030. Dokument postavlja viziju digitalne transformacije Evrope do 2030. Budući da je veliki dio Strategije digitalne transformacije direktno ili indirektno povezan sa podacima, u pripremi Strategije koristila se Evropska strategiju podataka kao osnova za usklađivanje prema evropskim ciljevima. Evropska agenda vještina, sa ciljevima koje treba postići do 2025. godine predstavlja takođe jedan od važnijih krovnih strateških okvira koji će voditi Strategiju digitalne transformacije Crne Gore. Konkretnije, politika Akcioni plan za digitalno obrazovanje je razvijen kako bi se pojednostavile akcije za postizanje ciljeva evropskih zemalja u digitalnom području za period 2021-2027. Takođe, ovaj dokument je razmatran i u procesu izrade Strategije.

- Evropska industrijska strategija naglašava i podržava inovacije u različitim ekosistemima, malim i srednjim preduzećima (MSP) i fokusira se i na start-up preduzeća, pa ovaj dokument takođe predstavlja jedan od najvažnijih EU dokumenata koje treba slijediti u procesu izrade ali i sprovođenja Strategije digitalne transformacije Crne Gore. Potreba za jačanjem IKT sektora u Crnoj Gori prepoznata je kao jedan od najvažnijih izazova ali i potencijala u situacionoj analizi. Kada je riječ o regionalnom nivou Zapadnog Balkana - Zajedničko regionalno tržište je izgrađeno na dostignućima Regionalnog ekonomskog prostora. Ono predstavlja odskočnu dasku za bližu integraciju regiona sa jedinstvenim tržištem EU prije pristupanja. Konkretnije, Zajednički regionalni akcioni plan tržišta 2021-2024.7 razmatran je kao osnova za definisanje operativnih ciljeva i akcija u oblasti podataka i jačanja IKT sektora. Pored svih navedenih strateških dokumenata EU, u pripremi ovog strateškog dokumenta, razmatrani su i prioritete postavljene od strane aktuelne Evropske komisije za period 2019-2024.
- Četiri direktive EU iz oblasti podataka postavljene su kao osnova za definisanje ciljeva i aktivnosti za poboljšanje dostupnosti i interoperabilnosti podataka i unapređenje kvaliteta, količine i upotrebe e-usluga:
  - o Direktiva 2013/37/EU8 Evropskog parlamenta i Savjeta od 26. juna 2013. o izmjeni Direktive 2003/98/EC o ponovnoj upotrebi informacija iz javnog sektora;
  - o Direktiva (EU) 2019/10249 Evropskog parlamenta i Savjeta od 20. juna 2019. o otvorenim podacima i ponovnoj upotrebi informacija iz javnog sektora;
  - o Uredba (EU) 2018/180710 Evropskog parlamenta i Savjeta od 14. novembra 2018. o okviru za slobodan protok ne-ličnih podataka u Evropskoj uniji;
  - o Uredba (EU) 2016/67911 Evropskog parlamenta i Savjeta od 27. aprila 2016. o zaštiti fizičkih lica u vezi sa obradom ličnih podataka i o slobodnom kretanju tih podataka i stavljanju van snage Direktive 95/46/ EC – Opšta uredba o zaštiti podataka.

3. Opcije

- **Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).**
  - **Obrazložiti preferiranu opciju?**
-
- Puna implementacija aktivnosti koje su predviđene Akcionim planom je jedina opcija za prevazilaženje identifikovanih problema i postizanje postavljenih ciljeva. Ukoliko se ne ispune ciljevi, ne može se ni govoriti o digitalno transformisanom društvu. Sprovođenje digitalnih transformacija i razvoj digitalnog društva podrazumijeva kontinuirano sprovođenje postavljenih ciljeva. Takođe, programom rada Vlade, predviđeno je da se u IV kvartalu 2021. godine usvoji Strategija digitalne transformacije koja će trasirati put i dati jasne smjernice promjena koje ona za sobom nosi.
  - U sprovođenju definisanih ciljeva i generalno postizanju ciljeva predložene Strategije digitalne transformacije 2022-2026, nisu samo definisane regulatorne već i neregulatorne opcije, koje će dati rezultate i pokazati koji su to benefiti kada je riječ o digitalnoj transformaciji društva. Tako su i aktivnosti precizirane nakon sveobuhvatne analize i planiranja realizacije pojedinih

elektronskih usluga, koje su pokazale značajno ostvarenje benefita, veće finansijske efekte, zadovoljstvo korisnika, kada se te usluge sprovode online, u odnosu na tradicionalni način, ili "status quo" (kako su se do sada realizovale).

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerojatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

- Kreiranjem digitalnog društva i kompletnom digitalnom transformacijom društva benefite će osjetiti sve kategorije jednog društva – počev od građana koji će imati mogućnosti da koriste e-usluge, preko privrede koja će se podsticati da koristi IKT ali i da razvija rješenja i jača svoje kapacitete a time i stvara konkurentsku poziciju, do uprave i zaposlenih u upravi, nevladinih organizacija i sl. Digitalna transformacija predstavlja sveobuhvatan proces, koji ne smije da preskoči ni jednu kariku u društvu.
- Sa efikasnim digitalnim okruženjem, koje će stvoriti pozitivne uticaje na ekonomski razvoj, doprinijeće se i razvoju društva u cjelini. Iz tog razloga, Strategija digitalne transformacije se ne smije nikako shvatiti kao tehničko-razvojna strategija, već je jedan od ključnih političkih, ali i razvojnih dokumenata, koji takođe čini osnovu za političke odluke, promjene u normativnom okruženju, ulaganja i podsticaje.
- Koristi koje će se osjetiti realizacijom Strategije digitane transformacije Crne Gore 2022-2026 su višestruke. One će se osjetiti u svim segmentima, i kod svih učesnika ovog procesa. Transformacija počinje od same javne uprave i donosioca strateških odluka. U tom smislu, implementacijom strategije će se povećati kvalitet dostupnih elektronskih servisa koji su neophodni građanima i privredi, a sa druge ti servisi će biti pristupačniji i vidljiviji kako bi se povećala njihovu upotrebu. Građani će usluge realizovati jednostavno, u digitalnom okruženju, povećaće se nivo digitalne pismenosti kako bi se koristile digitalne usluge ali i zaštitili od potencijalnih šteta digitalnog doba. Crna Gora ima potencijal da bude konkurentna na globalnom tržištu kada je u pitanju IT sektor, a odgovarajuće mjere podrške mogle bi doprinijeti da on postane nova jaka privredna grana sa visokim izvoznim potencijalom, da IT sektor i digitalizacija postanu katalizatori razvoja inovativne privrede, da IT sektor osnaži tradicionalne jake privredne grane, kao i da IT sektor bude u funkciji digitalne transformacije Crne Gore.
- Predloženi Akcioni plan 2022-2023 koji je sastavni dio Strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026, je postavio i određene ciljeve koji se odnose na unapređenje i implementaciju usluga od javnog interesa, kojima bi se ostvarile značajne finansijske uštede, kako kod građana, tako i samoj državi.
- Analiza fiksalnog uticaja obuhvatila je 58 usluga iz različitih kategorija, kao što su e-trgovina, e-turizam, e-registar i sl. a čija je implementacija i/ili unapređenje predloženo Strategijom digitalne transformacije 2022-2026. Usluge su analizirane u zavisnosti i od stepena razvoja ali i kroz različite faze realizacije, kao što su podnošenje zahtjeva, dobijanje rješenja, izdavanje izvoda itd.
- Neke od analiziranih usluga su i sastavni dio Akcionog plana 2022-2023. Na osnovu dobijenih podataka, jasno je da će se digitalizacijom usluga ostvariti značajna ušteda prije svega za korisnike usluga a posljedično i za pružaoce istih.
- Usluga e-Farmer, omogućava građanima da putem interneta registruju poljoprivredno gazdinstvo, te automatizaciju procesa u vezi sa subvencijama poljoprivredi i prednostima i

podrškom koju pružaju IPARD i Ministarstvo poljoprivrede. Ova usluga je analizirana kroz sljedeće faze:

- Zahtjev za upis u Registar poljoprivrednih gazdinstava - Ušteda za podnošenje jednog Zahtjeva za upis u RPG je 4,45 EUR. Ukoliko se uzme u obzir da je u 2019. godini ponešeno 2.145 Zahtjeva, odnosno da je u 2020. godini podješeno 2.088 Zahtjeva za upis u RPG, može se zaključiti da bi se ostvarila ušteda od 9.545,25 EUR, odnosno 9.291,60 EUR na godišnjem nivou.
- Rješenje o upisu u Registar poljoprivrednih gazdinstava (lično preuzimanje Rješenja ili slanje putem Pošte) - Ušteda za izdavanje jednog Rješenja o upisu u RPG je 2,97 EUR za lično preuzimanje, odnosno 6,47 EUR za slanje putem Pošte. Ukoliko se pretpostavi da su svi izdati Zahtjevi preuzeti lično, a da je u 2019. godini izdato 2.145, odnosno 2.088 Rješenja u 2020. godini, može se zaključiti da bi se ostvarila ušteda od 6.363,50 EUR, odnosno 6.194,40 EUR na godišnjem nivou. Ako se pretpostavi da su svi Zahtjevi poslani putem Pošte, godišnja ušteda bi bila 13.871,00 EUR, odnosno 13.502,40 EUR.
- Prijava promjene podataka - Ušteda za podnošenje jednog Zahtjeva za promjenu podataka u RPG iznosi 4,45 EUR. Ukoliko se uzme u obzir da je u 2019. godini podnijeto 1.029 Zahtjeva, odnosno u 2020. godini 3.359 Zahtjeva za promjenu podataka u RPG, može se zaključiti da bi se ostvarila ušteda od 4.579,05 EUR odnosno 14.947,55 EUR na godišnjem nivou.
- Usluga e-Ispit će omogućiti građanima da se prijave za polaganje stručnih ispita putem interneta (za rad u državnim organima; za trenere; za revizore; diplomate; notare i slično) kao i plaćanje takse putem sistema elektronskog plaćanja. Usluga e-Ispiti obuhvata nekoliko podvrsta usluga, kao što su:
  - Polaganje stručnog ispita za rad u državnim organima – analiza fiskalnog uticaja obuhvatila je sljedeće faze:
    - Prijave za polaganje stručnog ispita (VSS) – prema analizi fiskalnog uticaja, digitalizacijom bi bila ostvarena ušteda od 2,97 EUR (Ukoliko se uzme u obzir da je u 2019. godini podnijeto 1.630 Prijava, a u 2020. godini 1.750 Prijava, može se zaključiti da bi došlo do uštede od 4.835,67 EUR, odnosno 5.191,67 EUR na godišnjem nivou)
    - Izdavanje uvjerenja o položenom stručnom ispitu (VSS) – analizom fiskalnog uticaja, ušteda koja bi se ostvarila za izdavanje jednog Uvjerenja o položenom stručnom ispitu je 2,97 EUR (ukoliko se uzme u obzir da je u 2019. godini izdato 451 Uvjerenja, a u 2020. godini 843 Uvjerenja, bila bi ostvarena ušteda od 1.337,97 EUR, odnosno 2.500,90 EUR na godišnjem nivou).
    - Podnošenje prijave za polaganje stručnog ispita (SSS) – digitalizacijom bi bila ostvarena ušteda od 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini podnijeto 293 Prijava, a u 2020. godini 408 Prijava, došlo bi do uštede od 869,23 EUR, odnosno 1.210,40 EUR na godišnjem nivou). Isti iznos uštede bi bio ostvaren i kada je riječ o Izdavanju uvjerenja o položenom stručnom ispitu (SSS), i to u iznosu od 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini je izdato 183 Uvjerenja, a u 2020. godini 279 Uvjerenja, ušteda bi iznosila 542,90 EUR, odnosno 827,70 EUR na godišnjem nivou).
  - Polaganje pravosudnog ispita – analiza fiskalnog uticaja obuhvatila je 5 faza/promjena u procesu digitalizacije usluge:
    - Prijava za polaganje ispita za pripravnike - Ušteda za podnošenje jedne Prijave za polaganje ispita za pripravnike iznosila bi 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini ponešeno 65 Prijava, a u 2020. godini 75 Prijava, ostvarila bi se ušteda od 192,83 EUR, odnosno 222,50 EUR, na godišnjem nivou).
    - Uvjerenje o položenom ispitu za pripravnike - Ušteda za izdavanje jednog Uvjerenja o položenom ispitu za pripravnike, prema analizi finansijskog uticaja bi iznosila 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini izdato 39 Uvjerenja, a u 2020. godini 52 Uvjerenja, ostvarila bi se ušteda od 115,70 EUR, odnosno 154,27 EUR, na godišnjem nivou).

- Prijava za polaganje pravosudnog ispita - Ušteda za podnošenje jedne Prijave za polaganje pravosudnog ispita iznosila bi 2,97 EUR (ako se uzmu u obzir podaci da je u 2019. godini je ponešeno 191 Prijava, a u 2020. godini 113 Prijava, ostvarila bi se ušteda od 566,33 EUR, odnosno 335,23 EUR, na godišnjem nivou).
- Rješenje o polaganju pravosudnog ispita - Ušteda za izdavanje jednog Rješenja o polaganju pravosudnog ispita iznosila bi 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini izdato 190 Rješenja, a u 2020. godini 111 Rješenja, ostvarila bi se ušteda od 563,67 EUR, odnosno 329,30 EUR, na godišnjem nivou).
- Obavještenje o konačnoj ocjeni na pravosudnom ispitu - Ušteda za izdavanje jednog Obavještenja o konačnoj ocjeni na pravosudnom ispitu bi digitalizacijom iznosila 2,97 EUR (ako se uzme u obzir da je u 2019. godini izdato 104 Obavještenja, a u 2020. godini 77 Obavještenja, zaključuje se da bi se ostvarila ušteda od 308,53 EUR, odnosno 228,43 EUR, na godišnjem nivou).
- Uvjerjenje o položenom pravosudnom ispitu - Ušteda za izdavanje jednog Uvjerenja o položenom pravosudnom ispitu digitalnim putem bi iznosila 2,97 EUR (ako se uzmemo u obzir da je u 2019. godini izdato 57 Uvjerenja, a u 2020. godini 50 Uvjerenja, zaključuje se da bi se ostvarila ušteda od 169,10 EUR, odnosno 148,33 EUR, na godišnjem nivou).
- Polaganje ispita za službenika za javne nabavke - analiza fiskalnog uticaja obuhvatila je 3 faze/promjene u procesu digitalizacije usluge:
  - Zahtjev za polaganje ispita službenik za javne nabavke - Ušteda za podnošenje jednog Zahtjeva za polaganje ispita službenik za javne nabavke iznosila bi 2,60 EUR (polazi se od podataka da je u 2019. godini ponešeno 115 Zahtjeva a u 2020. godini 94 Zahjeva. U skladu sa tim, zaključuje se da bi bila ostvarena ušteda od 298,52 EUR, odnosno 244,0 EUR na godišnjem nivou).
  - Rješenje o odobrenju polaganja ispita - Ušteda za izdavanje jednog Rješenja o odobrenju polaganja ispita iznosila bi 2,23 eur (polazi se od podataka da je u 2019. godini izdato 115 Rješenja, a u 2020. godini 94 rješenja, pa se zaključuje da bi došlo do uštede od 255,88 EUR, odnosno 209,15 EUR na godišnjem nivou).
  - Evidencija i uvjerenje o položenom ispitu - Ušteda za izdavanje jednog Uvjerenja o položenom ispitu iznosila bi 3,34 EUR (polazi se od podataka da je u 2019. godini izdato 91 Uvjerenja, a u 2020. godini 84 Uvjerenja, i zaključuje da bi se ostvarila ušteda od 303,71 EUR, odnosno 280,35 EUR na godišnjem nivou).
- Usluga e-NVO omogućuje građanima mrežne registracije NVO na mreži bez dalje posjete javnim institucijama kao i mogućnost plaćanja takse putem elektronskog plaćanja. Ova usluga bi bila unaprijeđena kroz nekoliko faza/promjena i to:
  - Prijava za upis nevladine organizacije u registar nevladinih organizacija - Ušteda za podnošenje jednog Zahtjeva za upis NVO u Registar nevladinih organizacija kroz digitalizaciju bi iznosila 2,97 EUR (uzima se u obzir da je u 2019. godini ponešeno 498 Zahtjeva, a u 2020. godini 445 Zahtjeva, pa se zaključuje da bi se ostvarila ušteda od 1.477,40 EUR, odnosno 1.320,17 EUR na godišnjem nivou).
  - Rješenje o upisu u registar nevladinih organizacija (lično preuzimanje ili slanje putem Pošte) - Ušteda za izdavanje jednog Rješenja o upisu u Registar NVO iznosila bi 2,97 EUR za lično preuzimanje, odnosno 6,47 EUR za preuzimanje putem Pošte (ako se pretpostavi da je u 2019. godini izdato 431, odnosno 328 Rješenja u 2020. godini, zaključuje se da bi se ostvarila ušteda od 1.278,63 EUR / 973,07 EUR na godišnjem nivou ako su sva rješenja preuzeta lično, odnosno 2.787,13 EUR / 2.121,07 EUR na godišnjem nivou ako su sva rješenja preuzeta putem Pošte).
  - Prijava o promjeni činjenica i podataka koji se upisuju u registar - Ušteda za podnošenje jedne Prijave o promjeni činjenica i podataka koji se upisuju u registar nevladinih organizacija digitalizacijom bi iznosila 2,97 EUR (uzima se u obzir da je u 2019. godini ponešeno 310 Prijava, a u 2020. godini 237 Prijava,

- i zaključuje da bi došlo do uštede od 919,67 EUR odnosno 703,10 EUR na godišnjem nivou).
  - Rješenje o odbijanju upisa (lično preuzimanje ili slanje putem Pošte) - Ušteta za izdavanje jednog Rješenja o odbijanju upisa u Registar NVO iznosila bi 2,97 EUR za lično preuzimanje, odnosno 6,47 EUR za preuzimanje putem Pošte (polazi se od pretpostavke da su sva izdata Rješenja preuzeta lično, a da je u 2019. godini izdato 25, odnosno 7 Rješenja u 2020. godini, pa se zaključuje da bi se ostvarila ušteta od 74,17 EUR, odnosno 20,77 EUR na godišnjem nivou. Ako se pretpostavi da su sva Rješenja poslata putem Pošte, godišnja ušteta bi bila 161,67 EUR, odnosno 45,27 EUR).
  - Zahtjev za brisanje udruženja - Ušteta za podnošenje jednog Zahtjeva za brisanje udruženja iz Registra NVO digitalnim putem iznosila bi 2,97 EUR (uzima se u obzir da je u 2019. godini ponešeno 22 Zahtjeva, a u 2020. godini 28 Zahtjeva i zaključuje da bi došlo do uštede od 65,27 EUR, odnosno 83,07 EUR na godišnjem nivou).
- Primjena i implementacija Strategije digitalne transformacije neće uticati na stvaranje dodatnih troškova građanima i privredi, te stoga ne uključuje procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.
- Implementacijom ciljeva definisanih u predloženoj Strategiji digitalnog razvoja Crne Gore 2022-2026, stvorice se mogućnosti za razvoj privrede i jačanje konkurentnosti Crne Gore naročito kada je riječ o ponudi visokokvalifikovanih stručnjaka, korišćenjem ljudskog potencijala za istraživanje i inovacije, umrežavanju profesionalaca u Crnoj Gori i regionu i sl. Osim toga, podstičaće se razvoj start-up preduzeća koja će služiti kao podsticaj u kreiranju digitalnog ekosistema, ali i razvoj digitalnog poslovanja.
- Barijere koje je moguće identifikovati u procesu implementacije strategije, odnose se na problem jačanja crnogorske zavisnosti od eksternog znanja zbog niske apsorpcione sposobnosti sistema javne uprave, promjene koje se mogu desiti u političkoj areni a koje utiču na davanje prednosti digitalnoj transformaciji, trendove u globalnim promjenama i lokalne praktične primjene postojećih tehnologija od kojih male zemlje kao što je Crna Gora u velikoj mjeri zavise. Malo tržište, kakvo je crnogorsko, značajno može ometati razvoj velikih specijalističkih kompanija. Osim toga, neizvozno orijentisana perspektiva razvoja IT-a u velikoj mjeri je povezana sa ekonomskim napretkom i ekonomskim razvojem Crne Gore.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijedena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proisteći finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćenja prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

- Strategija digitalne transformacije Crne Gore odnosno njene pojedinačne aktivnosti finansiraće se iz budžeta, donatorskih sredstava i sredstava koja su obezbjeđena kroz IPA 2020. Kroz Akcioni plan za 2022-2023. godinu, za postizanje svih operativnih ciljeva predviđen je utrošak u ukupnom iznosu od 4,433,420 EUR, dok će se sledećim Akcionim planom za 2024-2025. godinu definisati preostala finansijska sredstva. Sva planirana finansijska sredstva prate aktivnosti koje su definisane godišnjim Akcionim planom (a koji je sastavni dio Strategije) i usklađena su sa budžetskim sredstvima usvojenim za tu godinu. Osim toga, analiza realizacije Akcionog plana predstavlja polaznu osnovu za planiranje daljih aktivnosti, i sredstava koja će biti opredjeljena za naredne aktivnosti i sprovođenje strateških ciljeva.
- Od ukupno navedenog iznosa, predviđena sredstva iz donacija iznose 1,171,420 EUR. Aktivnosti predviđene Akcionim planom koje će se finansirati većinom iz budžeta odnose se na razvoj i unapređenje digitalnih znanja i vještina crnogorskog društva, na podsticanje zapošljivosti kroz uspostavljanje sistema podrške za sticanje znanja i vještina, realizaciju promotivnih aktivnosti i događaja u cilju povećanja informisanosti građana i privrede o značaju i benefitima digitalne transformacije, na unapređenju, na aktivnosti u cilju preduzimanja koraka na prevazilaženju dijela društvenog jaza i u skladu sa principima uključenosti, jednakosti i prisupačnosti kao i finansiranju odgovarajućih mehanizama za podršku rasta i digitalizacije poslovanja kompanija. Pored navedenog aktivnosti koje se tiču povećane pokrivenosti i modernizacije elektronske komunikacione infrastrukture će biti realizovane sredstvima iz Budžeta.
- Kada su u pitanju donacije, većina aktivnosti koje se odnose na razvoj i optimizaciju korisnički orjentisanih elektronskih usluga, kao i aktivnosti kojima će se osigurati da različite organizacije i informacioni sistemi mogu sarađivati i razmjenjivati informacije odnosno efikasnu saradnju svih činioca javne uprave kao i automatizaciju razmjene i kvalitetnu integraciju procesa na svim nivoima, te aktivnosti koje za cilj imaju bolji pristup visokokvalitetnim podacima biće finansirane kroz donacije od strane DEU i sl. S obzirom da je riječ o donacijama, ova sredstva bi bila obezbjeđena jednokratno.
- Implementacijom aktivnosti definisanih Akcionim planom 2022-2023 ne proizilaze međunarodne finansijske obaveze.
- Akcionim planom za 2022-2023 godinu nije predviđena izrada podzakonskih akata iz kojih bi proistekle finansijske obaveze.
- Prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda korištena je metoda dodatnih troškova koja ne uključuje fiksne administrativne troškove kao što su plate zaposlenih, materijalni i kancelarijski troškovi, kao i drugi srodni prateći troškovi. Ovom metodom izdaci su procijenjeni za svaku od aktivnosti pojedinačno, u odnosu na izvor finansiranja: budžetska ili donatorska sredstva.
- Prilikom preciznog izračunavanja finansijskih izdataka/prihoda nije bilo problema. Svakako, nacrt Strategije digitalne transformacije 2022-2026 izrađen je u komunikaciji i saradnji sa Ministarstvom finansija. Konsultacije su sprovedene prilikom izrade nacra i sve aktivnosti i sredstva za koja nije dobijena saglasnost Ministarstva finansija, nisu uključene u konačan tekst. Tokom analize fiskalnog uticaja, odabrane su 24 usluge iz različitih kategorija (e-farmer, e-ispiti, e-NVO) a čija je implementacija i/ili unapređenje predloženo Strategijom digitalne transformacije 2022-2026. Usluge su analizirane u zavisnosti i od stepena razvoja ali i kroz različite faze realizacije, kao što su podnošenje zahtjeva, dobijanje rješenja, izdavanje izvoda itd. Tabela u nastavku prikazuje prosječne izdatke ukoliko ne dođe do implementacije strategije i realizacije ciljeva definisanih Akcionim panom (ako se zadrži status quo), prosječne izdatke ako usluge budu digitalizovane, kao i prosječnu uštedu po proceduri:

Usluge	Prosječan izdatak Status quo	Prosječan izdatak Digitalizacija	Prosječan uticaj po proceduri

Analiza fiskalnog uticaja za usluge iz kategorija e-farmer, e-ispit i e-NVO	- 16,02 €	- 12,52 €	- 3,50 €
---	-----------	-----------	----------

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertska podrška i ako da, kako.
  - Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
  - Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. **Obrazložiti.**
- Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026 pripremljena je u saradnji sa relevantnim zainteresovanim stranama i operativnom radnom grupom (ORG) za pripremu strategije, koju su činili predstavnici sledećih institucija:
- o Generalni sekretarijat Vlade Crne Gore;
  - o Ministarstvo javne uprave, digitalnog društva i medija;
  - o Ministarstvo finansija i socijalnog staranja;
  - o Ministarstvo ekonomskog razvoja;
  - o Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta;
  - o Ministarstvo zdravlja;
  - o Ministarstvo unutrašnjih poslova;
  - o Agencija za elektronske medije i poštansku djelatnost;
  - o NVO 35mm;
  - o NVO multimedija MNE;
  - o Bankarski sektor;
  - o Akademska Zajednica;
  - o Telekomunikacioni sektor;
  - o ICT zajednica
- Na osnovu analize prikupljene dokumentacije, informacija dobijenih tokom javnih konsultacija za pripremu Strategije, kao i ključnih izazova koji su istaknuti od strane Operativne radne grupe, prepoznat je značaj uspostavljanja centralnog koordinacionog tijela za upravljanje i usmjeravanje aktivnosti za uspješnu digitalnu transformaciju. Značaj uspostavljanja ovakvog tijela ogleda se u činjenici da trenutno postoji veoma visoka fragmentacija ciljeva, odgovornosti, radnih tijela i strateških dokumenata u ovoj oblasti. Pored toga, primjetna su i određena preklapanja odgovornosti kod postojećih savjetodavnih tijela kao i potreba za preciznim pozicioniranjem njihove uloge i oblastima djelovanja na određenom nivou – društvenom ili sektorskom.
- Programom rada Vlade Crne Gore za 2021, prepoznat je cilj 5.5 koji je izričito u nadležnosti Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija (MJUDDIM) i koji se fokusira na razvoj digitalnog društva kao i poboljšanje stepena digitalne transformacije proizvoda i usluga namijenjenih građanima i privredi.
- Osim prethodno navedenih, postoje i određena radna tijela sa koordinacionim zadacima i njihovim odgovornostima, a koje ulaze i u domen digitalne transformacije. To su:
- o Savjet za inovacije i pametnu specijalizaciju
  - o Savjet za konkurentnost
  - o Savjet za elektronsku upravu
  - o Savjet za reformu javne uprave
  - o Savjet za upravljanje portalom otvornih podataka
  - o Formirana platforma za razmjenu ideja – klaster za informacione tehnologije inovacije, edukaciju, dizajn i tehnološki razvoj Crne Gore
- Imajući u vidu da oblast digitalne transformacije obuhvata mnogo širi aspekt promjena, kao što su i pitanja obezbjeđenja informacione bezbjednosti, pouzdane informacione infrastrukture,

zaštite ličnih podataka i sl., formirana su tijela ali i definisane nadležnosti u institucijama koja se bave ovim temama, kao što su:

- Savjet za informacionu bezbjednost
  - Odjeljenje za informatičku bezbjednost i odgovor na računarske incidente (CIRT)
  - Agencija za zaštitu ličnih podataka
  - Radne grupe/timovi koji prate implementaciju i razvoj određenih oblasti, kao što su:
  - Međuresorni radni tim za praćenje razvoja elektronskih usluga;
  - Radni tim za open data;
  - Međuresorni radni tim za praćenje implementacije za elektronsko upravljanje dokumentima i pripremu predloga za dalju implementaciju;
  - Međuresorski stručni tim za interoperabilnost registara.
- Na početku procesa izrade strategije formiran je radni (operativni) tim sastavljen od predstavnika ključnih organa državne uprave, relevantnih predstavnika biznis zajednice i ICT sektora, NVO sektora i međunarodnih eksperata sa bogatim iskustvom u oblasti digitalne transformacije a u cilju definisanja ključnog strateškog dokumenta koji će prepoznati ključne izazove u ovoj oblasti i identifikovati prioritetne ciljeve kao i aktivnosti koji će doprinjeti njihovoj krajnjoj realizaciji i sveukupnoj digitalnoj transformaciji društva.
- Tokom trajanja procesa izrade Nacrta strategije realizovane su konsultacije sa zainteresovanim stranama u cilju prikupljanja komentara, sugestija i inicijativa za što kvalitetnije definisanje koncepta strategije, a sa krajnjim ciljem postavljanja realnih, ostvarivih i svrsihodnih strateških ciljeva, uz punu koordinaciju i partnerstvo sa svim zainteresovanim stranama na koje će Strategija digitalne transformacije imati krajnji uticaj. Pokretanje širokog konsultativnog procesa rezultiralo je velikim interesovanjem i uključivanjem biznis zajednice u proces izrade strategije.
- U cilju kreiranja širokog okvira konsultacija sa relevantnim subjektima, osim obaveznih javnih konsultacija, organizovana su ukupno tri konsultativna procesa sa raznim zainteresovanim stranama.
- ICT odbori poslovnih udruženja, kompanije i organizacije koje se bave digitalnom transformacijom u Crnoj Gori udružile su se kako bi zajednički doprinijele u definisanju ciljeva i procesu izrade Strategije digitalne transformacije Crne Gore.
- Privredna komora Crne Gore, Asocijacija menadžera Crne Gore, Unija poslodavaca Crne Gore, Savjet stranih investitora Crne Gore, AmCham Montenegro, Crnogorski Telekom, Telenor Crna Gora, M:tel Crna Gora, Digitalizuj.me, DevClub i ICT Cortex - klaster za informacione tehnologije, inovacije, edukaciju, dizajn i tehnološki razvoj Crne Gore okupili su se kako bi sinergijskim djelovanjem doprinijeli uspješnom procesu kreiranja, ali i implementaciji Strategije digitalne transformacije Crne Gore.
- Pomenuta udruženja, kompanije i organizacije formirali su platformu za razmjenu ideja, koja će se sastajati na redovnom nivou, a kao jedna od prvih aktivnosti koja je proistekla od strane učesnika ovog foruma jeste upućivanje zvanične inicijative Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija.
- MJUDDM-a je u saradnji sa Privrednom komorom Crne Gore pokrenuo jednu vrstu hub-platfome u kojoj su stručnjaci raznih profila sa znanjem i referencama u nekoj od prepoznatih oblasti od značaja za digitalnu transformaciju imali mogućnost da pristupe kako bi tokom izrade strategije ostvarili što bolji opseg konsultacija sa svim relevantnim akterima u društvu.
- U okviru Javne rasprave bio je održan i okrugli sto kojem je prisustvovalo 20 ključnih partnera i zainteresovanih strana. Tokom trajanja javne rasprave pristigli su komentari, primjedbe, predlozi i sugestije u elektronskom obliku od strane zainteresovanih strana, a najviše institucija partnera koje se bave ovom oblašću. Ukupno dostavljenih komentara/sugestija/predloga u roku je bilo 71, od čega je prihvaćeno 54% sugestija/predloga. U cilju poštovanja principa transparentnosti i inkluzivnosti koji je pratio cijeli proces izrade Strategije, komentari, primjedbe, predlozi i

sugestije koji su dostavljeni nakon roka predviđenog za javnu raspravu, takođe su uzeti u razmatranje i prikazani su u okviru Izvještaja sa javne rasprave.

7: Monitoring i evaluacija

- **Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?**
- **Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?**
- **Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?**
- **Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?**
- Prilikom izrade nacrtu strategije digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026, urađena je SWOT analiza kroz koju su identifikovane snage, slabosti, mogućnosti i prijetnje. Među potencijalnim preprekama za implementaciju Strategije navedeni su izazovi u premošćavanju jaza između strategije i stvarne primjene, nepovjerenje građana u e-usluge, brži digitalni razvoj u drugim zemljama koji može dodatno da istakne relativno spor napredak digitalnog razvoja/zrelosti u Crnoj Gori, neizvozno orjentisana perspektiva razvoja IT-a koja je u velikoj mjeri povezana sa ekonomskim napretkom i ekonomskim razvojem Crne Gore i sl.
- U skladu sa Metodologijom razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja stateških dokumenata, Strategija digitalne transformacije Crne Gore 2022-2026. definiše plan monitoringa, izvještavanja i evaluacije.
- Monitoringom će se obezbijediti redovno prikupljanje i analiza podataka o postizanju ciljeva i rezultata u toku sprovođenja aktivnost. Konkretno, monitoring će biti fokusiran na Akcioni plan i na realizaciju godišnjih aktivnosti predviđenih planom. Izvještaj o monitoringu sprovođenja aktivnosti će se baviti indikatorima rezultata sa osvrtom na indikatore učinka.
- Osnivanjem Direktorata za digitalizaciju i e-servise sa posebnom Direkcijom za elektronsku upravu u okviru MJUDDM, jasno je definisan značaj i fokus Ministarstva na planiranje, razvoj, implementaciju i izvještavanje o Strategiji digitalne transformacije. Dodatno, u junu 2021. godine osnovan je Savjet za elektronsku upravu, sa izmijenjenim konceptom i sastavom članova u odnosu na prethodni. Inoviranje ovog savjetodavnog tijela je bilo nužno, imajući u vidu obim i značaj digitalizacije procesa i razvoja elektronske uprave u narednom periodu i njegov rad će biti fokusiran na aktivnosti koje sprovode organi javne uprave u cilju ostvarivanja operativnih ciljeva, koji su osnov ovog strateškog dokumenta. Stručnu i administrativnu podršku radu Savjeta za elektronsku upravu pružaće i dalje MJUDDM.
- Za praćenje realizacije Strategije i nadzor nad kvalitetom i dinamikom planiranih aktivnosti formiraće se Komisija za praćenje sprovođenja Strategije digitalne transformacije Crne Gore. Pored predstavnika Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija, članovi Komisije biće predstavnici institucija čije su aktivnosti prepoznate Strategijom: Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo ekonomskog razvoja, Ministarstvo finansija i socijalnog staranja, Ministarstvo prosvjete, nauke, kulture i sporta, Privredna komora Crne Gore, Uprava za kadrove. Komisija će se formirati nakon usvajanja Strategije.
- Sprovođenje strategije digitalne transformacije Crne Gore realizovaće se akcione planove. Akcioni planovi će sadržati pregled aktivnosti potrebnih za ostvarivanje operativnih ciljeva, kao i nosioce aktivnosti i partnere za svaku od njih, rokove za realizaciju, indikatore učinka, kao i iznos sredstava i način finansiranja. Ključne institucije zadužene za realizaciju aktivnosti iz Strategije digitalne transformacije biće dužne su da tokom trajanja implementacije Strategije, najkasnije do kraja januara tekuće godine, dostave Ministarstvu javne uprave, digitalnog društva i medija (MJUDDM) podatke o stepenu realizovanosti aktivnosti iz AP za prethodnu godinu. One će u narednom četvorogodišnjem periodu izvještavati MJUDDM i dostavljati sve potrebne podatke koje Ministarstvo, kao rukovodeća institucija za proces digitalizacije, zatraži.
- MJUDDM je zaduženo da objedini podatke i pripremi godišnje Izvještaje o sprovođenju AP koje dostavlja na uvid Savjetu za elektronsku upravu. Izvještaji o realizaciji akcionih planova upućuju se Vladi Crne Gore na usvajanje. Izvještaji će biti pripremani u skladu sa Metodologijom

razvijanja politika, izrade i praćenja sprovođenja strategijskih dokumenata i poslužiće za identifikovanje mogućih zastoja u realizaciji aktivnosti i davanje preporuka za njihovo prevazilaženje. Po usvajanju na Vladi, ukoliko se ukaže potreba, MJUDDM će izvršiti ažuriranje AP najkasnije do kraja aprila tekuće godine. Izvještaji će se objaviti i na sajtu Ministarstva javne uprave, digitalnog društva i medija.

- Sa ciljem utvrđivanja relevantnosti i ispunjavanja ciljeva, efikasnosti razvoja, djelotvornosti, uticaja i održivosti strategije, u skladu sa Metodologijom, predviđena je evaluacija strateškog dokumenta. Finalna evaluacija će se sprovesti na kraju implementacionog perioda, kako bi ocijenila efekte i učinke Strategije digitalne transformacije 2022-2026, sa početnom analizom stanja za donošenje narednog strateškog dokumenta. Koristiće se kombinovana metoda u cilju obezbjeđivanja objektivnosti u sprovođenju evaluacije, a biće sprovedena od strane nezavisnog eksperta, dok će taj proces koordinirati MJUDDM.
- Evaluacija će se fokusirati prevashodno na postignutost ciljeva i indikatore učinka, a izvještaj će biti razmatran na Savjetu za elektronsku upravu, te biti dostavljen Vladi preko Generalnog sekretarijata Vlade na usvajanje.
- Inspekcijски nadzor vršiče inspekcija za usluge informacionog društva, u skladu sa zakonom kojim se uređuje inspekcijски nadzor i ovim zakonom.

Datum i mjesto
07.12.2021. godine

Stariješina